

Нюр

9
2016

ХОШ КЕЛИГИЗ
ШКОЛГА!

ISSN 0207 - 6342

АБДУЛЛАПАНЫ Исмайыл

Къолумдан тутуп анам,
Атланганма школгъа.
Хар мени кѳрген адам:
– Бар, – деп, – бар ахшы жолгъа!

Аллайгъа келсин келген –
Тѳгерек къууанч ауаз!
Сукъланырча хар кѳрген –
Сабийден толу арбаз.

Къатыма келип, бир къыз:
– Устазынгма мен, – деди.
Ол – кѳкден тюшген жулдуз,
Ол – чакъгъан бир гюл эди.

Мен да къарадым, сынап:
Не айтыр деп кюлгени.
Къыз а, башымы сылап,
Къыз алып кетди мени.

Сюеле эди анам,
Ызымдан къарап жарыкъ.
Кѳк чууакъ эди – алам,
Мен да – жулдузум жанып.

Ол кюнден бери ол къыз,
Бир да кетмей эсимден,
Жаннгалай къалды жулдуз,
Жар басса да юсюмден...

Ол кюн биягъы къолун
Узатханды, ышара.
Мен да, туудукъчукъ болуп,
Энтта школгъа бара!..

Хар мени кѳрген адам:
– Бар, – деп, – бар, ахшы жолгъа!
Къолумдан тутуп, аммам
Ашырады школгъа!

Къатыма келип, бир къыз:
– Устазынгма мен, – деди.
Ол кѳкден тюшген жулдуз,
Ол устаз къыз ол эди!

Биринчи устазыма

КЪУЛИ КЪАЙСЫН ТУУГЪАНЛЫ 100-ЖЫЛЛЫГЪЫНА

Бир ёмюр мындан алгъа туугъан назмучу Къайсын къара таныргъа – окъургъа баргъан жыл ачылгъан эди тауда школ деген зат.

Ары дери Къайсын жашагъан тау элчикде, Огъары Чегемде, аллай тере жокъ эди.

Къайсын аны юсюнден китап жазгъанды. Сабийлик китабын. Ол аны орус тилде жазгъан эди, «Скачи, мой ослик!» деген аты бла, башха тилдеде селешген сабийчикле да окъуп билсинле таулу жашчыкъны къадарын деген акъылда.

Бегийланы Абдуллах а ол китапны ана тилибизге кечюргенди – таулу жашчыкъла бла къызчыкъла закий Къайсынны сабийлигин ана тиллеринде окъурларын сюйюп. Китапны атына да Къайсынны сезюн салгъанды – «Жорт, жорт, гылыуум!» деп. Китапда Ако деген жашчыкъ – ол Къайсынды...

Аз замандан закий назмучубуз Къайсыннга 100 жыл толлугъун эсгерте, анга хур-метибизни да билдире, «Нюр» журнал окъуучуларына саугъа халда «Жорт, жорт, гылыуум!» деген китапны толусунлай басмалауну тийишли кереди. Китапны сабийле кеси алларына окъусала да, ата-анала сабийлерине кеслери окъуй турсала да неда устаз дерсде айтырыкъ эсе да – бары бир: Къайсынны китабы окъугъаннга, тынгылагъаннга да зауукъду.

САБАНЧЫЛАНЫ Арипа

КЪУЛИ Къайсын

Жорт, жорт, гылыуум!

Бурунгулу Чегем эли. Мени атам, мени аппам да тууп ёсген, жашау этип кетген жер. Мен да дуня жарыгъын мында – бу тау элчикде, кергенме. Аны бу мен хапарын айтырыкъ жылы сентябрь кюнюне дери школу болмагъанды.

Алайды, Чегем ауулу школсуз эди. Аны сабийлери школну не болгъанын билмей ёсендиле. Не къарт аппам, не атам къолларында китап тутуп да кермегендиле. Аны къой, китап деген не зат болгъанын билген окъуна этмегендиле. Ала ол кеслерине жетген бир къарыш жерчиклерин, ташын арытып, тазалап, бахчачыкъ этерге кюрешгендиле, мал тутхандыла, уугъа жүрюгендиле, китапны сартындан а...

Къара танымагъанлары, китаплары болмагъаны ючюн алада не терслик! Таулада жашау алай эди. Жер къытлыгъы жарсыта, жол-къол та-

къырлыгъы къысып, бу тау тарлада аманны кебинден баш кечиндире келгендиле. Къайгъылары китапмы эди! «Жашынг билимли адам боллукъду да, уллу шахарда жашап, илму бла кюреширикди», – деп, ол заманлада биреу айтхан болса эди атама, хоу бир да, ёмюрде да ийнанмаз эди. Тюшюнде кёрсе да угъай, тейри! Мен да, ата-бабаларыбызча, бир къара эллича, мал къыйырында кечине барлыгъыма, жербаш юйчюгюбюзню саз тютюнчюгю да ожагъыбыздан адыргы чыгъып турлугъуна ишексиз эди. Жашы да, жашындан туугъанла, аланы туудукълары да, ол кюйде жашау эте, хо да, айымыса, бир ышыкъ бола барырла, алай бла, инш-Аллах, тыпырыбыз суумаз, тамырыбыз къурумаз дей, атабыз ёлюп кетгенди.

...Мен сабийлигимден окъуна иш юсюнде ёсгенме. Къой кютгенме, чалгъы чалгъанма, сабан сюргенме, ындыр басханма, ёгюзле къууалагъанма. Эшек арба бла отуннга жюрюгенме. Атны ат орундан чыгъарып, жер салып, жолгъа къурап тургъанма. Кесим минип да чапдыргъанма. Мени элде жашау этерге хазырлай эдиле.

Китап болуп, алыкъа мен кёрген, мен эшитген жокъ эди. Заман бара барыр да, хар зат да, атам умут этгенча болмай, тюрленир, мен да, тарихчи болуп, китапла жазып, ёмюрюмю илму бла байламлы этерме деп, ол заманлада кимни эсине келлик эди!..

(Баргъаны басмаланырыкъды).

Нарт пауружла – алпын жазнабыз

ЁРЮЗМЕКНИ КЪОНАКЪБАЙЛЫГЪЫ

(Баргъаны. Аллы 8-чи санында басмаланганды)

Ёрюзмег'а къонагъына сакъ эди.

– Эй, жаш, атны ат илкичге такъ! – деди.

– Кел! – деп, нартны къонакъ юйге чакъырды.
Тончугъун да темир чюйге такъдырды.

«Айтханыча ашармы?» деп сынады.
Ирик союп, Ногъайчыкъны сыйлады.

Атына да гебен бичен бердирди.
«Бошаяллыкъ болурму?» деп кёрдюрю.

Ногъайчыкъ да сау ирикни ашады.
Атчыгъы да сау гебенни бошады.

«Къонакъ келсе – къут келир» деп айталла.
Ай, «кёп келсе – жут келир» деп айталла.

Кёп келгенин аз келгени озады.
Кюцю жокъ да къарыууна базады.

Ногъайчыгъ'а жангыз келген къонакъ ед.
Сау бир къойдан къалмай эди къулакъ эт!

Алашасы кюнден гебен ашайды.
Атха угъай – желмауузгъа ушайды.

Ёрюзбек да Ногъайчыкъны сау бир жылны бакъганды.
Бир кюн салып къонагъына барганды.

Ол да, чыгып, кюн кезюне къарап, дей.
Атын жерлеп, жол кёл алып турад, дей.

– Эй, къонагъым, жаным-кезюм, турамыса эрикмей?
– Да нек, – деди, – эригирге керекме?

Кюнден ирик союп, мени багъаса,
Нарт кесинг а таш хуруда бугъаса.

– Тейри, мен да бир ычхынып келалмай...
– Эрик суула ичгин, – деди, – кена уа!

– Эй-хей, маржа, ач иш затмы боласа?
Къонакъбайгъа не айыпны саласа?

– Мен а санга бир ашарыкъ зат излейми келгенме?
Бир Нарт бла жортуулгъа чыгъар эсем дегенме!

– Эй-хей, маржа, алай эсе, – олтурмайыкъ, турайыкъ,
Кесибизни жортуулгъа къурайыкъ.

Онг жауурун къалагъымда хатым бар,
Тенгнге тенглик этерге да антым бар!

Сатанай да кюбюрюне къарасын,
Санга жарар кёлек-кёнчек мадарсын. –

Бир зат, дейди, мажарсын, дейд, жортуулгъа киерча. –
Мен да бир ат хазырлайым санга, – дейди, – жортуулгъа минерча.

– Ай, Ёрюзмек, мен а, – дейди, –
Киер затым болмай ишми келгенме?

Ай, Ёрюзмек, мен а, – дейди, –
Минер атым болмай ишми келгенме?

Сатанайны кюбюрю да ырысхылы болсун да!
– Тохта сора, ай да, чыгып, толсун да!..

– Ай, Ёрюзмек, ай да тола турад, – дейди, – чыдарбыз.
– Жекир жандан намыс багъа – чыгъарбыз.

Окъ садакъсыз атылмайды – чыгъарбыз,
Эр сынаусуз танылмайды – чыгъарбыз!

Антуан де Сент-Экзюпери

БИЙ УЛУЧУКЪ

(Баргъаны. Аллы 7-8-чи номерде чыкъгъанды)

«Бий улучукъ бу биз жашагъан жер жюзюне келип кетгенине ма быллай шагъатла бардыла: ол бир да болмагъанча ариу жаратылгъан жан эди, алай жарыкъ кюле эди кеси уа, къонгуроуауазчыкъ, къойчугъу болурун да сюе эди. Къойчугъу болурун скойген а, бир ишексиз, аны бу дуняда керти да жашагъанына шартды», – десенг уллулагъа, ышарырла, имбашларын жыйырып, санга бир ангылаусуз сабийгеча къарарла. Андан эсе: «Ол Б-612-чи астероид жулдуздан учуп келгенди» дегенинг ийнаныулу боллукъду алагъа. Соруп къыйнамазла. Ма аллай халкъдыла уллула. Аны ючюн алагъа ёпкелерге жарамайды. Сабийле уллулагъа жан аурута билирге да керекдиле, аллай затчыкъларын кечип къояргъа да.

Алай биз, жашау сырын ангылагъанла, айхайда, кюлебиз ол чот жюрютюп, хар нени да тергеп, санап тургъанлагъа. Мен да бек скойюп башларгъа боллукъ эдим бу хапарны бир сейир жомакъныча. Сёз ючюн, ма былай:

«Эртте-эртте бир Бий улучукъ ашап-жашап болгъанды. Ол кесинден аз уллуракъ бир жулдузда кеси жангыз тургъаны ючюн, анга бир шуёх бир да болмагъанча керек эди...» – деп. Жашауну халын билгенле бу айтханымы кертилигине ийнанып да къалыр эдиле.

Да нек жазмайма алай? Китапчыгъымы эрикгенден окъурларын скоймейме да, андан. Гитче шуёхчугъуму эсгерсем, жюрегим таралып, аны юсюнден жукъ айталмай къалама. Ма, алты жыл болду, ол къойчугъу бла мени къоюп кетгенли. Аны хапарын айтыргъа кюрешгеним да анданды – унутуп къоймаз ючюн. Ол къалай аманды – шуёхун унутхан! Шуёх хар кимге да берилип бармайды. Чот жюрютгенден башха къайгъылары жокъ уллулача болуп къалырма деп къоркъама. Ма аны ючюн деп сатып алгъанма тюрсюнлю къарындашла бла бир орун бояуну – сыфатын эсимде сакъларгъа. Мени жыл санымда жангыдан сурат ишлерге юйреннген да алай тынч тюйюлдю, кеси ёмюрюмде жилинны ичинден бла тышындан суратын салгъандан башха хунерим болмаса, ол да – алтыжыллыгъымда! Да, хоу, бек кёл салып ушатыргъа кюреширме. Алай тынгылы эталырма деб а ийнанмайма. Бир этген суратым бир затха ушаса да, башхасы уа арталлыда келишмейди. Боюн да бирча чыгъаралмайма, бир суратда Бий улучукъ асыры уллуду, башхасында уа – бир да гитчечик. Юс кийими не тюрсюнлю болгъанын да иги эслеялмайма, айхай. Былаймы, алаймы болур эди деп, ары буруп, бери айландырып да кёреме. Бир бек керекли шартында

жангылып да кьалырма. Сиз асыры кючбюсюреу да болмагъыз. Шуехум манга аны-муну ангылатып зат кюрешмегенди. Мен да аны кесичамы суна болур эди? Алай, медет, суратха салынган кюбюрчекни тышындан кьарап, ичинде кьойчукну кере билмейме да, уллулагъа бираз ушай да болурма. Не уа кьартаямы башлагъанма?..

V

Хар кюнден Бий улчукну жулдузуну юсюнден бир жангы зат биле барама, ол андан кьалай айырылып, кьалай жолоучулукъ этгенин. Аны да ушакъ этгенде сёз арасындан чыгъарама ансы, кеси зат айтмайды. Да, ол алфагъач баобабла мынга не кьыйынлыкъ салгъанларын ючюнчю кюн ма алай бла билдим.

Аны да – кьойчукну хайырындан. Бий улчукъ неге эсе да гурушха болгъанча сорду:

– Айтчы, кьойчукъла юкюлени ашагъанлары кертиди да?

– Хау, кертиди.

– Не иги болду!

Кьойчукъла юкюлени ашагъанлары не ючюн иги болгъанын ангыламадым. Алай Бий улчукъ кьошду:

– Сора ала алфагъачланы да ашайдыла да?

Угъай дедим. Алфагъачла, – юкюле туюл, башлары килисалагъа жете, деменгили терекле болгъанларын, юслерине сау бир пил сюрюу урсанг окъуна, шо бир алфагъачны ашайлмазлыкъларын айтдым.

Пил сюрюу дегеним Бий улчукну кюлдюрдю:

– Да сора пиллени бир бири юслерине кьаларгъа тюшерикди...

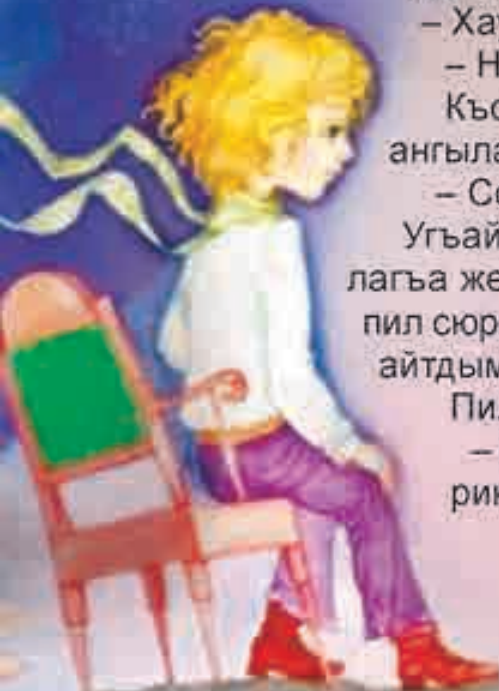
Ызы бла оюмлу айтды:

– Алфагъачла алгъа, ёсюп уллу болгъунчу, бек гитчечикледиле да?

– Ол алайды. Алай сени кьойчугъунга гитче алфагъачланы ашаргъа неге керекди ансы?

– Алайсыз а кьалай?! – деп, ауазын кетюрюп айтды, сёз ким да билген бир бош затны юсюнден баргъанча.

Бу аны не себепден айтханына тюшюннюнчю, манга иги сагъыш этерге тюшдю.

Хар жердеча, Бий улучукъну жулдузунда да хайырлы, хайырсыз хансла ёсе болурла. Алай эсе уа, анда хайырлы хансланы иги урлукълары, хайырсыз хансланы уа заранлы урлукълары болур. Ала уа, кезге кёрюнмей, жер тюбюнде, теренде жукълап турадыла, уяныргъа бирлерини эсине тюшгюнчю. Ол уянганы зыгыт этеди да, созулуп, тюзелип, кюннге тартылып башлайды. Алгъа былай бир халычыкъ киби, жерден ёрге суурулуп. Ол жер халысы бирайлыкъ турма эсе неда кёкен терекчик – ёсе берсин. Ким угъай дейди! Алай ол заранлы битим болгъанын сездинг эсе – тамыры бла сууруп атсанг керек. Да ма, Бий улучукъну жулдузунда заранлы битимлени урлукълары барды – алфагъач урлугъу. Жулдуз топурагъын ала уулагъандыла. Алфагъач а аллай терекди, заманында билеп, тамыры бла кьурутмасанг, артда аны палахындан кьутулалмазса. Жулдузну кючлер да, тамыры жерни терен жырыр, жарыр, ояр, чачар. Жашагъан жулдузунг гитчечик болуп, алфагъачла кёп эселе уа, жулдузунгу бурху-бурху этерле.

– Аллай бир жорукъ барды, – деди бир жол Бий улучукъ манга. – Эрттен бла тешегингден кьопдунг, бет-кьол жуудунг, тизгининги жыйдынг, сора – жулдузунгу тизгинин жый. Чапыракъчыкъларын кьызыл гюлледен айыртларча болгъанлай, – зыгытлары экилерини да бир кибикидиле, – хар кюнден чагалап турургъа керекди. Бу эригиулю иш болса да, кьыйын а туйюлдю.

Кюнлени биринде Бий улучукъ манга алай айтды: иги кёл салсанг, иш-леяллыкъса, быллай бир сурат эт деди, сизни сабийле не этерге керегин иги ангылап кьоярча.

– Бир кюн бир жолоучулукъгъа чыкъсала, – деди, – ол билимлери алагъа жарар. Башха ишлери бираз мычыса да, кьайгъырмаз.

Алай алфагъачланы кеси алларына кьойсанг а, палахха кьалдырырла.

Бир жулдузда бир эринчек жашай эди. Заманында юч хансны чагаламай кьойгъан эди да...

Бий улчукъ ол юч зыгытны хапарын тынгылы айтды да, ала ёсген жулдузну суратын ишледим. Акъыл юйретип сёлешгенни бир да суймейме. Алай, ким да болсун, аллай бир жулдузгъа тюшгенге алфагъачла къаллай къоркъуу салгъанларын бек аз адам биледи да, бу жол насийхат сёзюмю ол себепден айтмай болалмайма. «Сабийле, – дейме, – бу алфагъачладан кесигизни сакълагъыз!» Шуёхларыма да алгъадан айтып къояргъа излейме: аланы аякъларын марап жүрюген бир къоркъуу болгъанын, аны алгъын мен сезмегенча, ала да сезмей тургъанларын. Ма бу суратны аллай бир кёл салып да андан ишлегенме, анга салгъан къыйыныма да ыразыма. Ким биледи, сиз сорургъа да болурсуз: бу китапчыкъда мунуча, бу юч алфагъачха ушагъан тынгылы суратчыкъла дагъыда нек жокъдула деп? Аны жауабы бек тынчды: кюрешгенме, алай эталмагъанма. Алфагъачланы суратларын ишлей туруб а, бу зат бусагъатда неден да бек керекди деген сезимим кёллендире эди.

(Баргъаны басмаланырыкъды).

БАГЪАЛЫ САБИЙЛЕ! Сиз школну босагъасындан ичине атлагъан кюн, сентябрь айны бири – байрам кюндю, Билимни байрамы! Андан сора да 95 жыл мындан алгъа, Къабарты бла Малкъар бирге къошулуп, бир республика къуралгъаны да ол кюн белгиленеди. Алайды да. Сизни уллу байрам бла алгъышларгъа сюебиз. Журтубузну, халкъыбызны къууандырырча, акъыллы-эсли, билимли, насыплы адамла болуп ёсююз!

Кересиз да Билим да, Байрам да сизни бла байламлы болгъанын? Ата-анала да, битеу къырал да сизге ийнанадыла, сизге ышанадыла, тамбла кюнюбюзню жарытырыкъ, жылытырыкъ да сизсиз деп. Ол бек уллу Сыйды, ол бек уллу Борчду. Аманатды. Келлик жашауугъузда сиз ол Сыйгъа тийишли болуп, ол Борчну, ол Аманатны къыйналмай толтурур ючюн бюгюн сизге деп хар зат этиледи – жангы школ да, жангы жол да, жангы китап да, олтурур, турур, ойнар, жырлар, чабар жеригиз да. Анса уа къаллай устазла окъутадыла сизни – ёмюрде эсигизде къаллыкъ! Къаллай жангы, сейир-тамаша сёзле айтырыкъдыла ала, сиз ары дери билмеген, кёрмеген, эшитмеген!

«Билимни сейир кюнүнден – къышхыда алма бишеди» деп бош айтылмагъанды. Билимни сейир кюнүнден – адам жулдузгъа къонады!

Алайды, окъуу, билим деген затладыла адамны Адам этген, аны акъылын ёсдюрген, сезимин ачхан, сыйын кётюрген, бетин жарытхан. Алайды да, Насып Ачхычы къолугъуздады – аны тас этмегиз. Олду сизни кёкге чыгъарлыкъ, муратыгъызгъа жетдирлик.

Огъурлу кюнде!

«НЮР»

ЕЛМЕЗЛАНЫ Мурадин

КЮЗ – СЕЙИР ЖОМАКЪ

Акь кьырау кьырны
Кюмюшден этди,
Кьырыулай, турна
Жыйыны кетди,

Узайып, узакь
Жерлеге мындан...
Кюздю. Акь бусакь
Энди – алтындан.

Жёгечик тюлкую
Тюпюнлей жана.
Кьышхабиш юлкую –
Ол да кьууана:

От тюрсю чилле
Жыйрыгы – омакь.
Кюз арты кюнле –
Бир сейир жомакь.

Чамны да чам биледи

АДЕПЛИ САБИЙЛЕ

Устаз дерсде:

– Сабийле, адепли болугъуз, кесигизден таматагъа, къарт адамлагъа намыс эте билигиз, – деп юйретеди. – Сёз ючюн, – дейди ол, – биреу бир затын тюшюргенин неда унутуп баргъанын кёрдюгюз эсе, алып, ызындан жетдиригиз. Къарт къатын орамны ёталмаймы сюелип турады – анга болушугъуз. Кюн сайын да аллай бир иги иш эте туругъуз.

Экинчи дерсде устаз:

- Хусан, тюнене сен не иги иш этгенсе? – деп сорду.
- Къарт къатыннга орамны ётерге болушханма.
- Аперим! Сен а, Фарудин?
- Мен а къарт къатынны орамдан ётдюрюрге Хусаннга болушханма.
- Ол да игиди. Сен а, Мансур?
- Мен да, сыйлы устазым, – дейди Мансур, – къарт къатынны орамдан ётдюрюрге Хусан бла Фарудиннге болушханма.
- Ол а не сейирди! Сиз ючюгюз да бир къарт къатыннгамы болушхансыз орамдан ётерге?!
- Хоу. Ётерге унамай эди, анда этер ишим жокъду деп. Кюреше кетип, кючден ётдюргенбиз.

Къажар чамладан.

Басмагъа САБАНЧЫЛАНЫ Арипа жарашдыргъанды.

ЖАШ КЪАЛАМЛА

ГАЗАЛАНЫ Амина,
Яникой

***

Суху жауун жетип, жауса-къуйса,
жютю тамычыла
гитче адамчыкъла кибик
чабадыла алай.
Чабадыла, чабадыла,
сингедиле жерге,
аны ючюн ушайдыла
тамычыла бизге.

БАЙТУУГЪАНЛАНЫ Исмайыл,
Тебен Чегем

Къая сууу

Кийикчи суу, келесе,
Узакъладан, шорхулдап,
Къаяладан энесе,
Хапар айта, шуулдап.

Сенсиз жашау жарлыды,
Сенсиз жолум къарлыды,
Ууучуму толтуруп,
Ичдим, жууукъ олтуруп.

Сен келдинг, Гара сууум,
Къаясын, ташын жуууп,
Жетер ючюн элиме –
Сени суйген жериме.

Тау суучукъ, гитче суучукъ,
Къайсын да ичген суучукъ,
Саулукъ бере жаныма,
Къошуласа къаныма.

Сен – жүрегим жылынган,
Сен – эсими терюнде,
Ичеме да жырынгдан –
Назмү-назмү төгюле...

Тауну тешип чыгъаса,
Ешюн уруп жыгъаса
Суу ызында ташланы,
Къарай таула башлары.

Отарланы Керим, Малкъар назмуну бийикге чыгъаргъан, Малкъар сёз-ню сезим кючюн, оюм теренлигин ачхан закий назмучуду. Аны аты Кязим бла. Къайсын бла тенг айтылады, бир даражадады.

Кязимге уланлыкъ да, тенглик да этип, аны намысына тийишли болалгъан, Кязимден хурмет сёз эшитген Поэтди.

Керимни назмучулукъ иши, къарындашлыкъ сёзю, кёзбаусуз поэзиясы кёплени къанатландыргъанды. Къарачай-малкъар назмучулукъда Керимни этген иши кёплеге юлгю болгъанды. Назмучулакъда бююнню махтау жоллары ол ызлагъан сокъмакъланы юслери бла барадыла. Назму тизиу ишде аны жангычылыгъы, анга дери жюрюмеген жолланы, анга дери киши кирмеген къолланы къыдырып чыкъгъан кибикди.

Тамбла Поэзия къайсы жол бла барлыгъын ол тюнене белгилеген эди.

«Нюр»

ОТАРЛАНЫ Керим

ТАУ АЯЗЫ

Тау аяз а шош урады,
Къалтырайды кел,
Жукъугъа батып турады
Нарт журт – Ючкюмел.

Тау жайлыкъ, кече салкъынды,
Тегерек да шош.
Тик къая сабыр къалкъыйды,
Аллында уа – къош.

Къой сюрюу ырахат жатады,
Ыстауат – жангы.
Ай да шыбыртсыз батады,
Чакъыра тангны.

Кечени шошлукъ алгъанды.
Сагъайып айгъа,
Тау таргъа къулакъ салгъанды –
Жокъду бир къайгъы.

Шумалакъ тутхан тарда уа –
Кечеги сагъыш.
Къанатлы шыбырдаула да
Туудура алгъыш.

Кезиуюнча, кетюреди
Къой да ышнырын.
Тау аяз а келтиреди
Сыбызгъы жырын.

Танг ата, къалай къууанчды
Жаз кюнню кёрген!
Сюйгенинг жукълап тургъанча.
«Тур, жаным!» – деген.

Тау аяз а шош урады,
Къалтырайды кел.
Мен сени сакълап турама,
Хайда, наным, кел!

Отарланы Керим (1912–1974)

Ежемесячный литературно-художественный журнал для детей «НЮР» (а.Семт) № 9-2016 г.

Выходит с января 1982 года На бакарыком языке

Учредители: Государственный комитет Кэбардино-Балкарской Республики по печати и массовым коммуникациям, Общественная организация «Союз писателей КБР»

И.о. главного редактора А. САБАНЧЕВА

Редакция: С. АХМАТОВА, А. БЕГПЕВ, М. БЕНСАЕВ, Т. БИТТИРОВА, Ж. ГУЗЕВ, А. МИНАЕВА, М. ОЛЬМЕЗОВ

Художественный редактор М. ОРАКОВА

Оформление И. АККИЗОВОЙ

Компьютерный набор и верстка А. БОЗНЕВОЙ

Свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 07-00102 от 24.12.2014г. Управление Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по КБР Полиграфиздат 12.09.2016 г. Выход в свет 30.09.2016 г. Формат 60x90^{3/4} Бумага мелковолнистая Гарнитура литературное журналистское рубльчатое Почта: офсетная Уд. кр.-опт. 8 Уд. печ. л. 2, Уд.-кул. л. 2,7

Тираж 2000 экз.

Цена № 512

Индекс 73908

Стоимость одного номера по подписке через ФГУП «Почта России» - 12,47 руб. и безметсе - 14,82 руб.

Адрес редакции: 360017, г. Нальчик, пр. Ленина, 5. Тел.: 42-37-27, 42-14-19, 8-928-077-70-67. Адрес сайта: nur.kbr.ru

Адрес издателя: 360017, г. Нальчик, пр. Ленина, 5 (ГУ «СНО СМН КБР»). Дом печати

Отпечатано в типографии ООО «Печатный двор» 360030, КБР, г. Нальчик, ул. Калижского, 1 printhouse07@gmail.com Тел: 74-11-33

УЯНАЛАНЫ Сумайя,
Огъары Малкъар

***

Барды къарындашчыгъым
Бек хычыуунчукъду ол.
Алтыным, ариучугъум,
Хыличи айыучугъум.
Атчыгъы – Элиясчыкъ...
Бек сюеме мен аны
Ойнаргъа биргесине.
Жилягъанчыгъы да бар,
Жырлагъанчыгъы да бар –
Айтырыкъ эди хапар,
Селеше билген болса.
Не этсе да, кетереди
Эрикгеними мени.

Нюрчюкге ушагъан бу къызчыкъ, Уяналаны Сумайя, Огъары Малкъарда жашайды. Юч къарындашчыкъны эгешчиги. Кеси да 1-чи школну 2-чи классында окъуйду. Аты ариу киби, къылыгъы да ариу. Юсю-башы хар заманда тизгинли, чашчыгъы ариу жуулуп, таралып, эшмеге туюлюп. Эринчиклери кюлюгюн тыя, кезчюклери жарыкъ ышара, аллай адепли да, намыслы да къызчыкъ.

Иги окъугъан, юй жумуш этген, анасына болушхан къайсы таулу къызчыкъны да адети болур. Сумайя да ол затха бек сакъды. Андан сора да Сумайя таулу сёзлени кёбюрек билирге, ойланыргъа сюеди, сагъышын, сезимин назмугъа салады. Адам ана тилинде сёзлени кеп билмесе, назму жазгъан угъай да, сагъыш да эталмазын ол иги биледи.

Дерс китапладан сора да окъургъа бек сюйгени ючюн, анасы Фатима, почтагъа барып, «Нюр» журналны жаздырып, къызчыгъыны туугъан кюнюне саугъа этгенди. Ол саугъа Сумайягъа энди хар айдан кеси келеди.

Хар айдан къатланып-къатланып келген аллай сейир саугъа! Бу сиз кёрген суратда уа Кремльни сахнасындан назму айтырхан таулу къызчыкъны юсюнден «Нюр» журналда басмаланган хапарчыкъны окъуп, сейир эте тургъан заманыды.

САБАНЧЫЛАНЫ Арта

РЕДАКЦИЯНЫ АТЫНДАН:

Журналны юсюнден жазыучулары, окъуучулары, ишибиз бла шагъырей адамлары оюмлары сурайбыз – жаратхан-жаратмагъан затлары ачыкъ айтырлары да тилейбиз. Журналны аты, жасалгъаны къалайды, тюрлендирир заты бармыды? Ёзге, басмаланган затны магъанасы, тили, ёлчеми не халда берилсе игирек болур? Неге бегирек эс бурургъа тийишлиди? Андан сора да сабийлеге жарар чыгъармаланы, жазмаланы да сакълайбыз Сизден.